

Sant Feliu G.

15 XII 90 Jazid-Daluyre

Estimar és una de les prerogatives de l'èsser humà, i exclusiva, si el comparem amb d'altres éssers de la biosfera. Estimem persones i estimem indrets, i estimem productes de l'esperit.

De vegades protestem perquè creiem estimar i no ens sentim correspostos. Es a dir, considerem que l'estimació ha de ser tothora mútua, hi ha d'haver dues direccions, l'anada i la tornada, el projectil i el retop.

Greu error, segons diuen els especialistes. Estimar és fonamentalment donar-se a, capbussar-se en, anorrear-se dins de. És unidireccional; i l'únic que ens lleu és considerar o creure que tal amor no ha estat correspost, però sempre fent un tort a l'estimació, reduint-la a un intercanvi, a un comerç o contracte: jo dono perquè tu donis. Ni cal dir que si aquest intercanvi es produeix, la situació esdevé molt satisfactòria. I, tot i no poder negar que això existeix, que és un equilibri que es produeix amb més o menys freqüència, reconeguem que no és la situació primigènia de l'estimar, del donar-se sense esperar res a canvi.

Tot això sembla la iniciació a un tractat sobre la matèria amorosa,

i no és ben bé això . Però aquest vespre, convidat tan amablement pels organitzadors a dir uns mots entorn de dues figures ganxones de pes, havia de començar com he començat, parlant de l'amor, perquè van ser dues persones enamoradíssimes de Sant Feliu, des del tòpic i des de l'essència. Em refereixo a Gaziel i a Enric Descayre. De l'un poques traces en queden al Sant Feliu que va de la postguerra fins a la seva mort : i ja molt abans també el rastre que unia quasi olorosament Agustí Calvet amb la seva vila, era tènue, fort anímicament, però poc consistent en gruix de fets. La vida el va dur molt lluny, el va afeixugar de compromisos i el va comprometre en feixugueses. Va ser un inesperat i gran periodista, va constituir-se en mirall d'una classe social, va veure, com tots els de la seva generació, el més dur del segle XX, i no va poder realitzar potser el seu darrer somni, acabar els seus dies amunt i avall del Passeig de Mar, pujar a Sant Elm i agafar un vaporet fins a Cala Giberola o Palamós.

No sé si Gaziel es delia íntimament per aquesta meta. Tal vegada es-

tic equivocat i ^{ell,} només aspirava a fer un tomb per la Rambla de Barcelona, els tenderols de llibres del Mercat de Sant Antoni i la Biblioteca de l'Ateneu, per reservar, això sí, uns dies a l'estiu i passar-los a l'enyorada vila tapera, on ^{conservava}, ni cal dir, excel.lents amics, alguns dels quals els tenim avui presents aquí. El que és cert és que m'havia confessat que se sentia ~~del tot~~ ciutadà del món, tot i que li plaïa comprovar que Sant Feliu tenia encara bona cosa de l'encís que l'embolcallà a ell de petit. De ben petit si anem a mirar, perquè ~~aviat~~ el van arrencar de Sant Feliu, als set anys. Gaziell fou, com diu ell mateix a l'autobiografia, "un minyó exiliat de la costa empordanesa." I ja per sempre més, el seu destí fou de voltar d'ací d'allà: Barcelona, París, Ginebra, Londres, Portugal, Alemanya... sempre, tothora, any rere any, veient guerres i tractats de pau de ben a la vora. Ciutadà del món, però tanmateix, arriba un dia que ~~sent~~ sent la necessitat de parlar de ^{les seves} zigzagues pel món, i aquesta necessitat la sent quan, ja vell, passa uns dies a Sant Feliu. Diu: jo, ^{encara} encara puc ser alguna cosa -si res més no, un home vell assegut en un banc, de cara al mar". I comença a

~~el món com iniciant el relat pel retrat de la te~~

narrar el seu periple pel món iniciant el relat pel retrat de la seva vila i la gent que s'hi movien quan ell obrí els ulls a la llum meravellosa d'aquest racó. 4

A mi m'ha fet l'efecte sempre que Gaziell estimava molt Sant Feliu, però s'havia resignat a no viure-hi : quan el vaig veure per darrera vegada, un any i mig abans de morir, fou a Barcelona, on havia anat a fer una conferència i ell va tenir la delicadesa de venir a escoltar-me-la. No em va parlar de retirar-se a Sant Feliu, tot i que aleshores el podíem considerar un home que ja havia fet tot el curs de la vida activa. Ara bé, qui no ens diu que Gaziell es trobava, com tants d'altres, més còmode en una gran ciutat, anònim, i deslligat ? No ho sabrem mai. En tot cas, les seves obres parlen per ell, ens en deixen testimoni d'un amor diria que inevitable per aquell sant Feliu devora la mar salada !

Malauradament, el temps passa i quan els aires de flexibilitat i de llibertat van arribar, Gaziell ja no va tenir temps de tornar al seu periodisme .Potser a intervenir, per primera vegada, en la vida pública, de política cultural, de Sant Feliu. Es, com deia ell, i reblava tothora, el destí.

quasi gens

El segon personatge ens resulta més apropiat, no es va moure de Sant Feliu, va viure-hi i hi va encetar tot de aventures, a redès dels primers moviments del turisme. Enric Descayre era un altre ciutadà del món, però sense sortir de Sant Feliu. Ha tingut tots els detractors que el fet d'engegar coses comporta. En aquest món, fes el que vulguis, mentre hi reïxis : la nostra societat té més inclinació per saber de què fas que per entendre qui ets, i, sobretot, per aplaudir l'èxit material per damunt de les condicions especulatives .

A mi, la primera vegada que vaig veure Enric Descayre, que fou en un edifici que ara no puc determinar del Passeig, em va fer una gran impressió, no pas la impressió d'un home segur del que fa sinó la del qui busca assentiment a les seves il.lusions. Algú que estava sempre a punt d'engegar quelcom . Amb el temps n'he identificat d'altres, d'aquests inquiets, i els he identificats perquè el primer que vaig conèixer era ell. I ja en tinc un model insuperable. En la nostra primera conversa, que no fou de tu a tu sinó entre d'altra gent, el vaig sentir proclamar la necessitat que Sant Feliu tingués un setmanari amb cara i ulls, no pas el full -amb menys abast encara que el full parroquial- que portava el nom de

Xut. El Xut, com recordareu força de vosaltres, era un doble foli amb la notícia de l'esport local i poca cosa més. Com que es veu que no era el primer cop que en parlava, semblava, a jutjar per les cares dels contertulis, que es repetia en alguns conceptes. Tot d'una em demanà si jo faria alguna cosa en el nou setmanari : puc assegurar que em venia totalment de nou, perquè, caut com sóc i desconfiat, m'ha agradat tothora d'entrar en empreses que ja funcionin, no pas inaugurar-ne cap. Però ell semblava tan convençut i jo tenia tan poc a perdre, al contrari, que li vaig dir que podria fer les cròniques de cinema. « Fabulós, la mà de bé » (deia la mà i no la mar) « un cronista de cinema és el que ens faltava ! » -va improvisar. Bé, si alguna de les empreses que va engegar va tenir una durada acceptable va ser l'Ancora, que encara camina i escataineja. Durant set anys vaig fer les cròniques de cinema de l'ANCORA, i altres coses més.

Entorn de la primitiva Ancora em va lleure de conèixer més bé aquella personalitat, perquè ell parlava de tot, amb deseiximent. Si volíeu, però, distraure'l d'una dèria que se l'enduia, li havíeu de parlar del Barça.

O del Guixols, però no tant. Ara, si el volíeu enfurismat, que li féssiu adonar d'algun oblit que sobre Sant Feliu hagués tingut la premsa de Barcelona : la qual, és veritat, feia de vegades l'efecte, en aquells anys cinquantes, que no acabava d'entendre que la capital de la Costa Brava era Sant Feliu.

En aquest punt era irreductible , i tenia una estima delicada i intensa per Ferran Agulló, l'inventor, diuen, de l'apel.latiu Costa Brava. Descayre era un costabraver delirant, com un Dalí inspirat. Va escriure sincerament i dolguda sobre l'oblit que algunes publicacions tenien de Sant Feliu i, un xic rocambolesc, creia endevinar contubernis i secretes trames de la gent de «Destino», posem per cas, decidits a impulsar Girona i exclusivament Girona o, a tot estirar, l'Alt Empordà. Per a Enric Descayre Sant Feliu era el melic de la Costa Brava, i en això era parió de Gaziol, de Marià Viñas o de l'altre Viñas , en Lluís, que tant va fer també en la seva esfera pel Sant Feliu de l'època.

Li vàiem fer l'Ancora, ben cert, però també sentir-se pres de la primera ventada del turisme, i traçar tot de projectes, i convèncer fins i

amés a més a l'Institut d'E.G. / Liceu Abad Sunyer / Festival Cívica Amateurs /

8
tot coneguts i amistats per emprendre instal·lacions i locals, amb una grandiositat, de vegades, que sorprenia i us feia sospitar, encertadament, que treballava més amb el cor que no amb el cap. Però calia conèixer-lo, haver fet llargues passejades ^{a peu o en Biscuter} o haver-se assegut amb ell tota una vesprada i escoltar-lo argumentar -tants de cops simplicíssimament - en coses que haurien menester de més elaborada i calculada reflexió. Tot ho veia de color de cel, quan s'hi engrescava. Com un infant un poc llargarut, amb cara d'estar a punt d'abastar a cada moment la confitura, veia els jardins de Versalles en qualsevol pati per edificar, i una sala plena de públic de les cinc parts del món en un bar petitó que volia reformar. Ara bé, fora d'uns intents escadussers, mai no va voler altre que desenvolupar-se i desenvolupar Sant Feliu. Sant Feliu era el centre de les seves ambicions, la nina dels ulls, el melic del món, el seu somni i el seu insomni.

Dos ganxons, doncs, tocats del garbí, cadascú a la seva manera. Ara ja estem en el segon any dels premis Descayre : fa dos anys vam commemorar el centenari de Gaziol . Encara hem de fer més per aquest darrer. I no sé si per a d'altres guixolencs meritoris. Tenim tendència a obli-

dar alleugerment, a viure el present, i convé que, ara un pessic per ací, ara un eco per allà, algú ens recordi que ,sobretot, caminem vers un futur que ha de treure ensenyaments del passat. I el passat va estar més ple que no ens pensem de gent que van posar el seu granet de sorra, alguns deixant-lo més visible, d'altres més amagat. Però han ajudat a fer el present i, innegablement ens poden donar més seguretat per al futur.

Heus ací dos homes que van estimar Sant Feliu. Dues maneres d'estimar. N'hi ha moltes d'altres. Tots us hi apunteu, en aquesta estimació, Deixeu-m'hi ser a mi també.